

har mistet sin Ejendomsret til Bygningen i den Forstand, at han ikke kan skalte og valte med den, som han vil.

Til § 8 skal jeg tillade mig at bemærke, at det er naturligvis fuldstændig i sin Orden, at naar Ejeren selv vil bekoste Restaurationen af en saadan Bygning, maa han henvende sig til det offentlige, for at Samfundet derved kan sikre sig, at Restaureringen foregaar i Overensstemmelse med de Hensyn, som bør være gældende.

I § 9 staar der et Ord, som jeg vil gøre et Par Bemærkninger om. Der er Tale om, at naar Ejeren med Vidende og Villie beskadiger en saadan Bygning, skal han bringe den tilbage i dens oprindelige Stand. Der maa herved menes den Stand, hvori Bygningen var, inden Beskadigelsen fandt Sted, men i almindelig Sprogbrug mener man, naar man siger, at man vil føre en Bygning tilbage i dens oprindelige Stand, at man vil føre den tilbage til den Stil, hvori den blev opført for et Hundrede, to Hundrede eller mange Hundrede Aar siden.

Jeg mener, at § 10 bør ændres noget, ellers tror jeg, man gaar den tilfældige Ejer for nær. Der staar nemlig, at naar en saadan Bygning vanrøgtes paa Grund af manglende Vedligeholdelse, kan det offentlige foretage Reparationen og lade Ejeren betale den. Det kan i mange Tilfælde ikke lade sig praktisere. Her paa Øerne tør jeg sige, at der er ret faa af den Slags gamle Borge, som der her er Tale om, og de er, saa vidt jeg ved, alle paa velhavende Haand, men det er ikke Tilfældet i Jylland. Jeg nævner et Tilfælde — det kan være et specielt Tilfælde, det kan være et tænkt Tilfælde: en Gaard med en 300 Tdr. Land meget slet Jord oppe i Jylland, men med en pragtfuld gammel Borg, der er mange Hundrede Aar gammel. En saadan Gaard bliver købt for en forholdsvis ringe Pris, og er den højt prioriteret, vil man kunne købe den med en forholdsvis ringe Udbetaling. Bygningen var, da Køberen fik den, allerede stærkt forfalden. Værelserne er store, der er højt til Loftet o. s. v., den er derfor kostbar at bebo baade i Retning af Opvarmning og Belysning, og Ejeren bebor maaske — ligesom den tidligere Ejer — en beskeden Lejlighed, der er indrettet i en af Længerne. Hvis man siger til en saadan Mand: Nu skal denne Bygning restaureres og føres tilbage til sin oprindelige Skikkelse, gør man en overordentlig stor Uret mod Manden. Derimod

kunde man sige til ham: Da du ikke kan eller vil holde denne Bygning i en saadan Stand, at den kan bevares for Samfundet, har vi Ret — ja, naar der er Tale om Samfundet, kan man ogsaa sige Pligt — til at overtage Bygningen, men selvfølgelig paatager vi os ogsaa den Bekostning, som det vil medføre at restaurere den. (Moltesen: § 7!). Ja, men det bør ikke være et Skøn underkastet; det bør være saaledes, at man altid træffer saadanne Foranstaltninger paa det offentliges Bekostning, da det er i det offentliges Interesse, det sker. Og selv om Manden er velhavende, kan man ikke efter min Mening paabyrde ham denne Udgift. Han har købt Ejendommen under andre Forudsætninger, han har maaske anset det for at være en Plage, at der laa saadant et stort skummelt Hus der — thi det er det jo ofte — men han har altsaa købt Gaarden alligevel og bor saa i den før omtalte mindre Lejlighed. Spørgsmaalet om, hvorvidt Ejeren er velhavende eller ikke, bør lades ude af Betragtning. Det er tidligere nævnt, at et lignende Forhold kan fremkomme ved Udstykning, nemlig naar Hovedbygningen ligger paa Hovedparcellen, og i saadanne Tilfælde maa der ogsaa tages specielle Hensyn.

Jeg mener altsaa, at § 10 bør ændres, men i det hele og store har jeg, som sagt, ingen væsentlige Indvendinger mod Lovforslaget. Jeg mener nemlig, at det, jeg her har nævnt, ikke er noget væsentligt; jeg tror, at vi forholdsvis let kan blive enige. Det er jo ikke Meningen, at der skal begaas Uret mod nogen, Formaalet med Lovforslaget er, at vi for hele Samfundet skal bevare de Bygninger, som er af Interesse, ikke alene i kulturhistorisk Henseende, men ogsaa i landskabelig Henseende. Det er Meningen, at vi vil gøre godt mod en hel Mængde Mennesker og ikke gøre Skade mod nogen. Dette formoder jeg er Lovforslagets Tendens, og derfor skal jeg afholde mig fra yderligere Bemærkninger. Jeg har for øvrigt heller ingen Bemærkninger at gøre til §§ 11—17.

Endnu skal jeg dog tillade mig at pege paa, at der i Bemærkningerne til Lovforslaget er en lille Uoverensstemmelse, idet det i næstsidste Stykke anføres, at det er „et forholdsvis ringe Antal Bygninger“, det drejer sig om, men i Bemærkningerne til § 2 siges det, at de Mindstemærker, Loven vedrører, „udgør et overmaade stort Tal“. Det er jo for øvrigt altid en Smagssag, hvad man vil kalde for „et forholdsvis ringe Antal“ og „et over-